

PRVOMAJSKE AKTIVNOSTI POD LUPOM

PROPUSTI SE NE SMEJU PONOVI!

Početak maja, kako je to već uobičajeno, bio je ispunjen istraživanjima. Na terenu su boravile sve grupe koje će se naći na Omladinskoj istraživačkoj akciji „Juli — 76“. Rezultati su, uglavnom, dobri i realni su osnov za verovanje u uspeh julske aktivnosti. No, javili su se i problemi koji se do tada moraju rešiti. U protivnom, postaću ozbiljan prepreka izvođenja neke od programskih akcija.

Pre svih, to je etnografska akcija. Namerno ili slučajno, tek Mioničani su zaboravili da grupa ne može sama biti organizator programske akcije već čitav Klub. Tako su etnografi iz Mionice „dobili priliku“ da se „konačno dokažu“?! Na rečima, oni su to vrlo dobro uradili. Toliko dobro da im je za majsku akciju „falo

samo televizor“. Međutim, malo je „falilo“ da akcije uopšte ne bude! Konačari su krenuli tek dva sata pre ostalih. Za logor je izabrana napuštena škola u Ribnici gde nema peći, osim jedne u kuhinji, i to, po vremenu kako je bilo tih dana, predstavlja primer kako ne treba pripremati akciju! Dodaju li se ovome još neke sitnice, „pozajmljivanje“ slame bez znanja vlasnika naprimer, slika je i potpuna i jasna!

Neosporno je da Klub u Mionici nema, trenutno bar, snaga da organizuje jednu ovakvu akciju. Mioničani su zapravo „dokazali“ svoju nemoć i nezainteresovanost za letnju akciju. Ovu tvrdnju su još jednom potkrepili nedolaskom na poslednji sastanak Koordinacionog odbora koji je održan u Loznici.

Sličnih problema nije bilo na ostalim akcijama. Izuzetak je akcija „Ishrane“ gde konačari nisu ni otišli na Bobiju.

Broj učesnika na majskim akcijama daleko je ispod očekivanog. Svakako da imponuje broj geologa, bilo ih je četrdeset četvoro. Stoga je utoliko teže čuti da je turista bilo dvanaest, a ekologa „čak“ četrnaest (!). Na ostalim akcijama broj učesnika kretao se od 22 do 28. Najviše je zatajila Ljubovija koja na dve akcije, biološku i turističku, nije poslala nijednog svog člana! Na ekološkoj, bilo ih je samo troje. Ova situacija može da izazove ozbiljne poremećaje u julu, kada će novim članovima sam teren, zatim program i način rada, biti nepoznati. Najgore od svega je što se ni učesnici međusobno neće dovoljno poznavati!

Biolozi su svoje igranje fudbala u dva po ponoći i brisanje povečerja sa liste zaduženja, pokušali da opravdaju sa „nismo znali da se ne sme“! To je nedopustivo!

Sličnih propusta bilo je i kod ekologa. Oni su se dogovorili kada je povečerje, ali ga nisu poštovali!

Julsku akciju ne smemo čekati na zvezdama koje astronomi ovog Prvog maja nisu mogli posmatrati. Razloga ima više: loše vreme i slaba organizacija za šta je, pre svih, krivo Društvo istraživača iz Valjeva.

Zoran Jovanović

„GRADAC 76“

Puna podrška julskim aktivnostima

U Valjevu je 18. maja održan prvi sastanak Koordinacionog odbora za organizovanje Ekološke Omladinske istraživačke akcije „Gradac 76“.

Predsedavao je Radivoje Vesić, predsednik OK SSO Valjevo i predsednik Koordinacionog odbora, a prisustvovali su, pored ostalih, Mr. Milivoje Todorović — sekretar Jugoslovenskog i Republičkog saveza za zaštitu i unapređenje čovekove sredine, Milomir Arsenijević — zamenik sekretara OK SK Valjevo, Milomir Milošević — sekretar OK SSRN Valjevo i Desimir Maksimović — potpredsednik Predsedništva Društva istraživača „Vladimir Mandić — Manda“.

Na sastanku je usvojen elaborat akcije i izabrano rukovodstvo akcije. Za predsednika Saveza akcije izabran je Milomir Milošević. Zamenik je Mr. Milivoje

Todorović. Voda akcije je Predrag Petrović (Valjevo), a sekretar Slavica Mihajilović (Ljubovija). Članovi Staba su: Miljković Zoran (Loznica), Dragan Radović (Valjevo), Olivera Grujić (Ljubovija), Mirjana Ilić (Valjevo) i Lazarević Radovan (Valjevo).

U diskusiji su date korisne sugestije rukovodstvu akcije i izražena je puna podrška. Mr. Milivoje Todorović naprimer, istakao je da su Jugoslovenski i Republički savet za zaštitu i unapređenje čovekove sredine veoma zainteresovani za ovu akciju i nje ne rezultate ocenjujući je kao pravi i originalan, a u isto vreme dobro organizovan, prilaz mladim problemu zaštite i unapređenja čovekove sredine. Potom je drug Todorović rekao:

Područje Valjeva i ovog regiona posebno je interesantno sa gledišta propagande pokreta za očuvanje čovekove sredine. Kada još posao ide preko omladine i to organizovane na način koji vi pokazujete, onda je to nešto što treba da privuče pažnju i dužno poštovanje svih nas! Mi ćemo se stvarno založiti da Akciju pomognemo i damo joj mesto koje po značaju i zaslužuje. Pre svega, o Akciji treba pisati u svim stručnim časopisima i štampi. Od posebnog je značaja angažovanje televizije i radija koji bi to morali da prate.

Na kraju, rekao bih da ćemo mi iz Saveza obilaziti Akciju i pratiti rad mladih istraživača da bismo stekli iskustva za dalji rad na usklađivanju omladine u akciju zaštite i unapređenja čovekove sredine“.

Milomir Arsenijević je posebno naglasio da Valjevo mora biti dostojan domaćin uz obezbeđenje potrebnih uslova za njenu realizaciju.

U OVOM BROJU:

- Veliko interesovanje za istraživački rad u Pločama (strana 2)
- Uspele prvomajske akcije (strane 2 i 3)
- Prihvaćen Samoupravni sporazum o OIA „Juli 76“ (strana 3)
- Vremeplov: Bife „kod poskoka“ (strana 4)

S. R.

OMLADINSKA ISTRAŽIVAČKA AKCIJA „JULI 76“

Sve spremno za početak

Preko 350 istraživača i gostiju iz svih krajeva naše zemlje — učesnici osam programskih akcija će 15. jula u Beloj Crkvi započeti sa pisanjem najsvetlijih trenutaka u, ne mnogo staroj, ali veoma bogatoj, istoriji istraživačke ideje. Naći će se toga dana, u istorijskom mestu heroja Žikice Jovanovića Spanca, mladi da u jubilarnoj godišnjici ustanka i Revolucije daju svoj doprinos negovanju tradicija slavne narodnooslobodilačke borbe, da na delu pokažu neraskidivo bratstvo i jedinstvo, zajedništvo sa Armijom, odanost samoupravnom socijalizmu i nesvrstavanje. Istražujući uvek nepoznatu prirodu, štiteći je od sve češćeg zagađivanja istraživači će delom pokazati i dokazati sve vrednosti mlade generacije.

Ovogodišnja akcija je poslednja stepenica ka izgradnji stvaranju onog što je istraživačima uvek bio cilj — širenje istraživačke ideje, samonikle i oživotvorene u valjevskoj organizaciji, a prihvaćene u Ljuboviji, Loznici, Koprju, Pločama, Mionici, Osečini, Titovom Užicu... Akcija, davno je zaključeno, je najveća i najbolja škola. Posle svakog izlaska na teren stvorena je po neka nova istraživačka organizacija. Zato se s pravom očekuje da posle letošnjih istraživanja porodica istraživača bude obogaćena novim članovima. Jedan od značajnih rezultata treba da bude i ozvaničenje istraživačkog pokreta kao kolektivnog člana Saveza socijalističke omladine Srbije.

Nikada do sada temeljnije i opsežnije pripreme, ta garancija uspeha, nisu izvršene. Za sve članove programskih akcija organizovani su posebni stručni seminari na kojima su se upoznali sa zadacima i metodologijom istraživanja. Postojeće istraživačke organizacije su dokazale potpunu spremnost da uspešno izvrše i najsloženije zadatke.

Valja napomenuti da nijednog trenutka, u dosadašnjoj pripremi akcije, nije izostalo potpuno razumevanje i dragocena pomoć šire društvene zajednice. Ipak, nepraved-

no bi bilo ne istaći već tradicionalno dobru saradnju i svestranu pomoć Međuopštinske konferencije Saveza socijalističke omladine podrinjsko-kolubarskog regiona, koja je i organizator akcije, kao i svih opštinskih organizacija Saveza socijalističke omladine, regionalna Republička konferencija SSO Srbije i nekoliko desetina organizacija udruženog rada, naučnog rada, naučnih institucija, ustanova i jedinica JNA.

Uporedo sa složenim i teškim istraživačkim zadacima na ovogodišnjoj aktivnosti. Pored tradicionalnih kulturno-zabavnih i sportskih susreta istraživača i meštana velika pažnja posvetiće se ideološkom radu, informisanju i pripremama istraživača za aktivno uključivanje u naš sistem opštenarodne odbrane, društvene bezbednosti i samozaštite. Na svakoj programskoj akciji postojaće aktivni SK i SSO, a realizovaće se deo Političke škole „Borbe“. Programske akcije će imati i svoje biltene, a u saradnji sa pripadnicima JNA — učesnicima akcije istraživači će savladati osnovne vojne veštine. Planirano je i snimanje polučasovnog dokumentarnog filma, kao i priprema materijala za izdavanje knjige o istraživačkoj ideji.

Razumljivo je onda zašto se među istraživačima, s pravom tvrdi da je ovogodišnja akcija „Juli 76“ kruna dosadašnjeg, pionirskog rada. Jedna celina, započeta tačno pre sedam godina na „Durmitoru 69“, nastavljena na „Valjevskim planinama 71“, „Azbukovici 72“, Kopaoniku, Mljetu... oblikovana na „Pločama 75“ treba da u toku ovogodišnjeg „Jula 76“ dobije definitivnu fizionomiju.

Suvišno je naglašavati da OIA „Juli 76“ je počela mnogo ranije, a završiće se ne 31. jula u Stolicama, kada posle petnaest dana stalnog terenskog rada istraživačka zastava spuštene na terenu dobiju konačan oblik u elaboritima, zbirkama... na sa jarbola, već krajem godine kada svi rezultati prikupljeni Tog dana će i san o istraživačkom pokretu postati java.

LENKO KRSTIČEVIĆ, predsednik OK SSO Ploče

Veliko interesovanje za istraživački rad

Oni koji su prošle godine bili u Pločama, na Staševici, Peraškom blatu ili Bačinskim jezerima, sigurno se sećaju Lenka Krstičevića, plavokosog mladića iz Ploča, kome najviše treba zahvaliti što se akcija odvijala pod normalnim uslovima. Pre podne bio je na svom radnom mestu, a u pauzama i posle rada, kao član štaba, u nekom od istraživačkih logora. Rastali smo se od njega po završetku akcije i evo, posle skoro godinu dana, Lenko je u Valjevu, u međuvremenu, postao predsednik OKSSO u Pločama i sigurno je da će predstavljati „motor“ u „istraživačkoj mašini“ svoga grada.

Nego, da predemo na razgovor: — Kojim povodom si danas u Valjevu?

— Ovdje sam sa grupom osnivača iz Opuzena koji su došli na proslavu škola koje nose ime Stjepana — Steve Filipovića. Uzgrijed, iskoristio sam priliku da posjetim naše drage prijatelje iz bratskog grada i da se dogovorim o našim zajedničkim akcijama. Jer, suradnju između naše dve opštine treba što neposrednije razvijati.

— Poslednji put smo se videli u julu prošle godine. Sta se od tada u Pločama izmenilo na istraživačkom planu?

— Posle akcije stali smo na stanovište da se oblikom organizovanja i sadržaja rada istraživačke organizacije, najjače može zainteresirati pažnja mladih. Što je važnije, interes omladine je već bio usmeren ka tome. Odmah se prišlo njihovom organizovanju, tako da danas postoje dve grupe: turistička i astronomska.

— Koliko je na to uticala akcija „Ploče 75“?

— Akcija je uspjela da tom mnoštvu želja i htenja konkretno prikaže šta to istraživači rade. S druge strane, predstavljajući smo radnim i drugim kolektivima od kojih danas očekujemo najveću pomoć.

— Kakvi su planovi pločanskih istraživača? Hoće li ih biti na julske akcije?

— Moja je želja, i ne samo moja, da se ne ostane na akciji „Ploče 75“. Treba se boriti za po-

godno tle na kome će izrasti mladi istraživači. Istovremeno ćemo razvijati odnose sa klubovima u Kopru, Valjevu, Loznici i Ljuboviji kako bi iskoristili njihovo iskustvo. Zbog toga ćemo sigurno poslati nekoga na julske akcije. Sve zavisi od toga kako se dogovorimo. Mi smo, prirodno, najzainteresovaniji za turističku i

astronomske akcije. Može da se desi da pošaljemo i nekog speleologa ili geologa.

— Sta misliš, kada će Ploče dobiti klub istraživača?

— Rekao sam već da interes postoji. Da bi klub osnovali, treba rešiti dva osnovna problema: novac i prostorije! Po interesovanju mladih, klub bi se mogao već sada osnovati. Međutim, bez najminimalnijih uslova teško je bilo šta raditi. Ipak sam optimista i verujem da će do kraja godine Ploče imati svoj klub istraživača.

— Sada si predsednik OKSSO. Da li si, pored kancelarije i ostalog inventara, od Pere Bogunovića „nasledio“ i ono njegovo „nema problema“?

— Moj je princip da ni o čemu ne odlučujem sam. Želim da se zaštitim od obećanja koja ne mogu da ostvarim, zato ih bez neke sigurne osnove i ne dajem!

NOTIRANO U KALENDARU

● Izašao je 1. broj Biltena Kluba mladih istraživača „Jovan Cvijić“ u Loznici.

● Radnički savet rudnika „Zajača“ prihvatio je dogovorene obaveze prema geološkoj akciji.

● Biološki institut u Beogradu prihvatio je stručno pokroviteljstvo nad biološkom akcijom.

● SANU u Beogradu odobrila je 20 000.— din. na ime istraživanja pećina Gradca koji će speleolozi pod rukovodstvom Dr Radenka Lazarevića vršiti u sklopu ekološke akcije.

● 21. maja u Beogradu rukovodilac istraživanja akcije programa „Ishrana u prirodi“ V. Nedeljković, razgovarao je oko priprema ove akcije sa generalom Radojčić Stanbolijom, puk. prof. Dr Borivojem Vračarićem, puk. Dr Radomirom Rajšićem i redakcijom časopisa „Obrana i zaštita“.

● 19. maja delegacija OIA posetila je puk. Maleša u Političkoj upravi JNA i upoznala ga sa OIA „Juli 76“ i razvojem istraživačkog pokreta. On je pozitivno ocenio akciju i rekao je da će napisati pismo redakcijama vojnih listova u vezi praćenja ove akcije.

● 29. IV — S. Mijajlović, M. Minić i D. Mihajlović posetili su generala Petra Gračanina i upoznali ga sa OIA „Juli 76“. General Gračanin ocenio je akciju kao interesantnu i prihvatio je poziv da je poseti. Razgovoru su prisustvovali Ljubomir Petrović, član Predsedništva SR Srbije i general Metodije Stefanovski.

● 29. IV Dr Rada Miletić, M. Minić, D. Mihajlović, D. Maksimović, i Z. Lazarević razgovarali su sa sekretarima SIZ usmerenog i osnovnog obrazovanja o angažovanju ovih zajednica u obezbeđenju potrebnih sredstava za izvođenje OIA „Juli 76“.

● Predsedništvo RK SSO Srbije donelo je odluku da postojeće istraživačke organizacije i maju svog delegata u RK SSO i komisiji za društvene organizacije.

Koordinacioni odbor istraživačkih organizacija podrinjsko-kolubarskog regiona odredio je, da delegat u RK SSO bude Zoran Lazarević, predsednik Izvršnog odbora Društva istraživača u Valjevu, a u komisiji Lazar Prodanović, potpredsednik Izvršnog odbora Kluba istraživača u Ljuboviji.

Program „Ishrana u prirodi“

Još uvek „škripi“

Grupa za program „Ishrana u prirodi“ provela je prvomajske praznike na Torničkoj Bobiji.

Odmah da kažemo, akcija je uspešla da ispuni osnovne zadatke i izuzev sitnijih grešaka, predstavlja dobru uvertiru pred letnje „muziciranje“!

Počelo je u petak, 30. aprila, negde popodne, kada smo autobusom krenuli iz Ljubovije. Bili smo pomalo nesigurni jer konačari nisu „pripremili teren“. Uz to, niko nije tačno znao gde se nalazi Rudarski dom gde je trebalo da se smestimo! Dok smo pešačili kroz snegom osedelu planinu i nosili ne baš laku opremu, obuzimala nas je zabrinutost koja je postajala sve veća što se noć približavala. Ipak, nekako stigismo do Doma i na brzinu obavismo sve ono što su trebali konačari da urade, naravno da ih je bilo! To veče smo održali i sastanak na kome smo izabrali Nihada Đozića i Miodra-

Logorski život se odvijao normalno. Popodne su održana predavanja o pečurkama i lekovitom bilju. Večernji časovi iskorisćeni su za zabavu i kviz, „Zini da ti kažem“!

Drugog maja na terenu smo boravili podeljeni u šest grupa. Imali smo slične zadatke kao i prethodnog dana. Izveštaji sa terena bili su ovoga puta dosta opširniji. Uhvaćen je i jedan poskok koga smo pojeli za primer ostalima! Saradnju sa meštanim nismo mogli ostvariti jer u okolini nema naselja. Ipak, u julu će svakako biti bolje. U okolini se nalaze kolibe, u kojima seljaci žive preko leta kada isteraju stoku na pašnjake. Na Bobiji ih ima zaista!

Na akciji nas je učestvovalo dvadeset troje: devetoro iz Loznice, šestoro iz Valjeva i osmoro iz Ljubovije.

Ozbiljnu primedbu smo imali na ishranu „Ishrane u prirodi“. Ručak je oba dana kasnio poprilično, a i nije bio baš najbolji. Uglavnom, nešto se do leta mora izmeniti: ili način kuvanja ili ukusi!

Istraživanja su okončana trećeg maja popodne kada smo autobusom svi zajedno, stigli u Ljuboviju, a odatle — svako na svoju stranu!

— Z. Jovanović

Speleolozi

ZAPOČETA ISTRAŽIVANJA KANJONA GRADCA

Svoju Prvomajsku akciju, speleolozi su izveli u kanjonu Gradca. Istraživanja je leva obala, u predelu Brangovića. Ovim istraživanjima počelo je ostvarivanje programa ispitivanja speleoloških objekata Gradca i njegovog slivnog područja.

Akcija je trajala dva dana. Kretalo se iz Valjeva rano ujutro, a vraćalo kasno uveče što je iziskivalo posebne napore. Zbog učešća novih članova, akcija je iskorisćena za njihovu obuku. „Početnici“ su na licu mesta mogli da se upoznaju sanačinom istraživanja pećina. Oni su upoznali i neke od načina spuštanja i penjanja, koristeći razne sisteme. Posebno ističemo njihovu disciplinu i angažovanost u radu. Na akciji je učestvovalo deset članova. Gostiju i poseta akciji ovog puta nije bilo.

Prvog dana istraženo je pet pećina. Ispitani objekti nisu ni veliki, ni složeni za ispitivanje pa su u potpunosti obrađeni. Sutradan je istražena samo jedna pećina, dok druga, zbog svoje veličine, nije mogla biti završena pa će istraživanje biti nastavljeno. Najviše pažnje je posvećeno markaciji i traženju novih pećina. No, to nije bilo lako! Teren na kome se nalaze pećine izuzetno je težak za kretanje što iziskuje dosta i snage i veštine. S druge strane, uočavanje objekata je otežano jer je teren obrastao gustom šumom i šibljem. Stoga je pomoć meštana, kao i uvek, bila dragocena.

Prvomajska akcija je pokazala da u narednom periodu treba sve raspoložive snage usmeriti na dalje ispitivanje Gradca. Zbog velikog broja pećina i njihove nepristupačnosti, istraživanja u julu biće vrlo naporna i zahtevaće maksimalno angažovanje grupe.

Z. Janković

Biolozi

U junu nova akcija

Kao po nekom pravilu, i ove godine na Prvomajskoj akciji, biolozi je pratilo loše vreme! Ono, naravno, nije uticalo da na prvu proveru spremnosti članova biološke grupe pred veliku Omladinsku istraživačku akciju „Juli 76“ krene 26 učesnika iz tri istraživačka centra: Loznice, Mionice i Valjeva. Iz Ljubovije se u toku akcije priključio jedan član.

Četiri dana smo proveli u selu Sljivova, smeštenom ispod Sokolskih planina, udaljenom od Krupnja desetak kilometara, nastojeći da realizujemo utvrđeni program rada. Akcija je bila seminarskog karaktera pa je održano devet predavanja kroz koja smo detaljno upoznali predstojeća istraživanja. Naši drugovi Velibor Đorđević, Vigor Majić, Aca Branković, Zoran Mihajlović, Dario Krstić i Miroslav Tadić detaljno i stručno govorili su o: kornjačama, gušterima, solitarnim i socijalnim insektima, fauni tekućih voda, izradi preparata u teč-

nostima, leptirima. Demonstrirano je prepariranje leptira i rakova a prikazana je spoljašnja i unutrašnja građa guštera. Da se akcija ne bi svela samo na teoretsko usavršavanje članova, organizovana su i dva izlaska na teren. Podeljeni u ekipe za: insekte, gmizavce, ribe, rakove, vodozemce i flore, obišli smo veći deo područja Ravnog brda i Krivog potoka. Sakupljeni primerci iz svih oblasti predviđenih programom istraživanja, sređeni su i sačuvani za detaljnu determinaciju.

Nije zanemaren ni kulturno-zabavni život. Organizovano je drugarsko veče sa kvizom u kome su ravnopravno učestvovali članovi iz Valjeva, Ljubovije i Mionice. Značajno je što smo kroz jednu grupu pitanja proverili našu obaveštenost o značaju, zadacima i ciljevima predstojeće Omladinske istraživačke akcije „Juli 76“.

Očekivali smo veći broj gostiju i poseta našoj akciji, prvenstveno

no drugova iz Krupnja, koje smo želeli da upoznamo sa istraživačkim radom.

Uočene su i neke slabosti: na istraživačkim akcijama više pažnje treba posvetiti terenskom radu i osposobiti dovoljno ljudi za sve specijalizovane akcije, povećanje se mora regulisati za sve učesnike kako bi radni efekti bili veći, uključiti po svaku cenu mlade iz Krupnja, obezbediti veću posetu akciji, rešiti probleme transporta i prevoza, obezbediti proširenje logora i sl.

Kako bismo što spremnije dočekali julske akcije planirali smo da na ovom terenu izvedemo u junu novu akciju od nekoliko dana.

Četiri dana provedena u Sljivovi brzo su prošla. I dok je kiša neumorno padala krenuli smo blatnjavim seoskim putem prema Krupnju. Ostavili smo Sokolske planine i Sljivovu, sa: „Doviđenja do skorog susreta!“

Lj. Lalović
V. Majić

EKOLOZI

ODGOVORNJIJE U PRIPREMI
EOIA „GRADAC 76“

Ako važi izreka da je neuspeh pola uspeha; onda bismo mogli oceniti da je seminar ekologa na Mravinjcima samo delimično ispunio očekivanja. Možda je najveći uspeh to što su učesnici analizirali akciju i uspehi da uoče gotovo sve slabosti u pripremama i realizaciji seminara.

U analizi je konstatovano, a to je i primedba Staba OIA „Juli 76“, da je broj učesnika na seminaru bio mali, samo 14. Postoji mogućnost, zbog ove slabosti, da se ovih 14 učesnika „izgube“ na samoj akciji među ostalih 36 članova koliko je planirano da ih letos bude.

Postoji još jedna opasnost po istraživački program i samu akciju. Naime, svih 14 učesnika seminara već imaju niz obaveza i dužnosti u rukovođenju akcijom, obezbeđivanju uslova za rad na

akciji i dr., pa se zbog toga ne može od njih očekivati pun doprinos na realizaciji istraživačkog programa, koji je, uzgred rečeno, dosta obiman i ozbiljan.

Izgleda da je loše procenjen broj članova po istraživačkim organizacijama zainteresovanim za ekološku akciju i za rad na zaštiti i unapređenju čovekove sredine.

Polazeći od činjenice da će učesnika ipak biti treba poštovati stav Staba da svaki učesnik mora savladati ne samo minimum već potrebnu obuku za akciju koju treba predvideti i za jedan broj gostiju koji nisu iz reda posmatrača akcije.

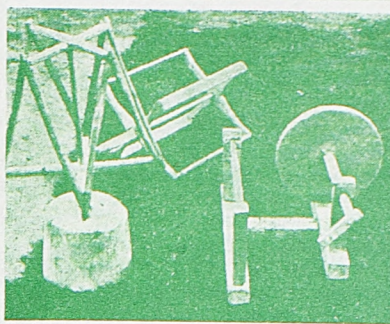
Uočen je još jedan problem, vezan takođe za članove, a odnosi se na njihov odnos prema akciji u smislu poznavanja ciljeva i značaja akcije. A bilo je slučajeva

da na akciji „Mravinjci 76“ učesnik ne zna ni podnaslove istraživačkih tema a kamoli ostale ciljeve akcije, koja treba da pokaže i mogućnosti mladih istraživača na više polja, a ne samo na istraživačkom.

Opasni su i pokušaji gledanja u „tuđi tanjir“, na tok priprema drugih programskih akcija! Iako se ocenjuje da su pripreme EOIA „Gradac 76“ poodmakle u odnosu na neke druge akcije, ne znači da napreduju i u odnosu na OIA „Juli 76“.

Treba se, ipak, nadati da će Stab akcije naći snage i beskompromisno rešiti sve dileme u cilju potpunog uspeha cele akcije. Učesnici treba da pojačaju svoju odgovornost i nađu svoje mesto na akciji koje nije još rezervisano ni za koga.

P. Petrović

Etnolozi

Kako dalje?

Etnološka akcija bila je nastavak istraživanja sela ribničkog kraja i izvedena je u selu Paštrici. Na akciji je učestvovalo dvadeset sedam članova: deset iz Valjeva, četrnaest iz Mionice, po jedan iz Loznice i Ljubovije i gošća iz Finske. Učesnici su bili smešteni u Ribničkoj školi, proverenom staništu mladih istraživača mnogih dosadašnjih istraživačkih akcija.

Tri dana su iskorišćena za realizaciju predviđenog istraživačkog programa, podeljenog na četiri teme: mitologiju, narodne običaje, privredu i arhitekturu sela Paštrica. Sem na istraživačkom, radilo se i na programima idejno-političkog rada, kulturno-zabavnog i sportskog života, zaštiti čovekove sredine, informisanja i propagande. Na akciji su konstituisani aktivni SK i SSO i održani prvi sastanci, održana predavanja iz programa „Zaštita čovekove sredine“, organizovani turnir u malom fudbalu i kviz-takmičenje. Održani su, pored redovnih sastanaka, na kojima su vršeni uviđaji u istraživački rad, — i sastanci Staba akcije, koji će u sličnom sastavu funkcionisati i na OIA „Juli 76“.

Bilo je i slabosti u samom organizovanju akcije. Najveći propusti su načinjeni u samim pri-

premama i obezbeđivanju uslova neophodnih za izvođenje akcije. Pre svega, to je kašnjenje sa donošenjem odluke OKSSO u Mionici o organizovanju akcije. Samim tim kasni i dostavljanje samoupravnih sporazuma potencijalnim potpisnicima. Ovaj ključni, nerešen problem je uslovio niz drugih koji su usledili na samoj akciji! Tako je prvomajska akcija, sem za stručno usavršavanje, realizaciju istraživačkog i pratećih programa, kao i za proveru pripremljenosti članova za OIA „Juli 76“, istorišćena i za detaljne dogovore o daljim pripremmama za programsku OIA etnologa „Brežde 76“. I pored niza objektivnih teškoća koje stoje pred mladom i nedovoljno organizovanom grupom etnologa Kluba iz Mionice, koja je odgovorna za pripremu i postavku istraživačkog programa akcije, ipak nema opravdanja za kašnjenje u pripremmama koje su preduslov za uspeh akcije.

Izvedena prvomajska akcija imala je i zadatka da ukaže na greške koje bi se na vreme otklonile kako se ne bi pojavile i na OIA „Juli 76“. Rad etnološke grupe usmeren je sada upravo na prevazilaženje uočenih slabosti!

Dragica Jovanović

Korisno je znati

Radni kabinet

Radne prostorije sastoje se od kabineta Staba akcije i istraživačkog kabineta.

U kabinetu Staba akcije treba predvideti dovoljno prostora za rad vođe akcije, sekretara i članova (referenata) službi. U ovom kabinetu čuva se sva dokumentacija akcije, sredstva veze i potrebni materijalno-tehnički uslovi za rad rukovodstva akcije (pisala, mašina, papir i sl.). Rukovodioci istraživanja po temama takođe u ovom kabinetu čuvaju istraživačku dokumentaciju koja je već sređena.

U kabinetu Staba akcije organizuju se svi sastanci rukovodstva akcije i vrši prijem gostiju.

Na zidove kabineta Staba akcije okačiti kartu terena, slike sa akcije, amblem, plakat akcije, a po mogućstvu i školsku tablu.

Istraživački kabinet: Ovaj prostor nije lako urediti da bi slu-

žio svojoj nameni. U istraživačkom kabinetu učesnici će provoditi najveći deo vremena i obavljati najdelikatnije poslove od eksperimenata do sređivanja rezultata. S toga je potrebno već sada pristupiti njegovom uređivanju.

U istraživačkom kabinetu čuva se, pre svega, istraživačka oprema (terenska i kabinetska), potrebna priručna literatura i istraživački rezultati. Izuzetak čini speleološka oprema i oprema za akciju programa „ishrana u prirodi“ koja se može držati u pomoćnoj prostoriji.

Da bi se zavela radna disciplina i red u kabinetu, potrebno je predvideti za svakog učesnika po jedno radno mesto ili za ekipu ako to posao zahteva. Za jednog učesnika dovoljan je prostor 75 x 75 cm. Pored radnog prostora za učesnike treba obezbediti i zajednički deo za postavljanje ekspe-

rimentata, na primer. Takođe je potrebno zasebno u jednom kraju kabineta postaviti postolje ili čiviluke za držanje terenskih torbica i terenskog pribora. I tu svaki učesnik mora znati svoje mesto.

Istraživački kabinet najlakše postaviti u školskoj učionici, a nešto teže u praznim prostorijama ili šatoru. Ako je data na raspolaganje jedna učionica u školi klupe mogu poslužiti za improvizovanje radnih mesta (svaka kupa po dva radna mesta). Potrebno je pored zida izdvojiti nekoliko klupa za smeštaj terenskih torbica i istraživačke opreme. U slučaju da je za logor na raspolaganju šator ili neke druge prazne prostorije pokušati sa uređenjem kabineta od priručnog materijala. To je znatno lakše uraditi u prostorijama neke zgrade, nego u šatoru jer u prvom slučaju možemo bolje iskoristiti zidove. Uzećemo daske povoljnih dimenzija ili krajnice (videti na obližnjoj pilani) i uza zid improvizovati od njih stolove. Daske širine 30—40, prikovane na pogodna postolja (visine do 50 cm) poslužiće kao klupa za sedenje. Iznad radnih stolova, po mogućstvu, instalirati sijalice ili zidne lampe za svako radno mesto.

Da bismo imali prostora za smeštaj pribora, priručne literature i svih oblika rezultata istraživanja (zbirke, na primer) potrebno je napraviti police ili stalaže. Ovo možemo uraditi od najobičnijih krajnica koje ćemo pozajmiti na obližnjoj pilani. Daske možemo spojiti debljim kanapom, konopcem ili letvama (vidi sliku). U šatoru police ili stalaže možemo okačiti o dva čvrsto pobijena drvena direkta.

Na radnom mestu mora se naći sav potreban pribor i to na dohvat ruke kako bi se izbegla gužva u kabinetu pri pozajmljivanju sa drugih radnih mesta najobičnijih stvari (olovka, guma i sl.). Preporučljivo je da radna sveska koja se koristi samo u kabinetu kao i olovka budu vezani za sto ili policu iznad stola. I sve ostale stvari i pribori treba da stoje na stalnom mestu da ih ne bi tražili po celom kabinetu kada nam budu potrebne.

P. P.

Geolozi

Stečena nova iskustva

U Osnovnoj školi „Vuk Karadžić“ u Zajači, mestu dvanaest kilometara udaljenom od Loznice nalazio se logor geologa na Prvomajskoj akciji. Bila je to generarna proba za učesnike, bilo ih je čak četrdeset četvoru, OIA „Juli 76“.

Pored stručnih predavanja „Topografska karta i njena primena“ i „Slihi i slihoвање“ koja su držali Blažo Blažić i Radomir Miličević, geolozi iz Valjeva, Loznice, Ljubovije i Mionice podeljeni u šest ekipa obišli su deo terena koji će biti predmet njihovih istraživanja na predstojećoj akciji. Tako su u okolini Borinske reke uradili oko dve stotine slihoovanja, uzimanja teže frakcije kod ispiranja rečnog nanosa radi utvrđivanja procenta antimona. Značajno je da je program istraživanja urađen u saradnji sa stručnjacima Rudarsko — topografskog bazena „Zajača“. Ovaj

Kombinat će materijalno pomoći POIA „Zajača 76“. Svake večeri na sastanku učesnika akcije, razgovarano je o dnevnim aktivnostima i zadacima za naredni dan.

I na ovoj akciji posebna pažnja posvećena je organizovanju kulturno — zabavnog života učesnika akcije i saradnji sa meštanimama. Organizovan je kviz znanja, igranke, turnir u malom fudbalu i stonom tenisu.

Akciju su posetili predstavnici OK SSO Loznica, Nikola Erić — predsednik Predsedništva kluba „Jovan Cvijić“ i Boris Mamontov — stručni savetnik lozničkih istraživača.

Utisak je da su učesnici stekli nova, dragocena iskustva koja će im dobro doći na julske akciji — do sada najvećem ispitu ne samo geologa već i čitave istraživačke organizacije u ovom gradu!

Borislav Sakić

Predstavljamo vam...

Klub istraživača „Jovan Cvijić“
u Loznici

Ideja za nastanak i pokretanje istraživačkog rada u Loznici začela se još pre nekoliko godina jer je, tada još, jedan broj prosvetnih radnika i omladinaca bio upoznat sa radom valjevskih istraživača. Ipak, prvi konkretni potezi na oživotvorenju ideja učinjeni su tek početkom 1975. godine. Tada je formiran Inicijativni odbor za formiranje Kluba istraživača u Loznici. Omladinci ovoga grada učestvuju potom na akcijama Društva istraživača „Vladimir Mandić-Manda“ a potom i na akciji „Bratstvo — jedinstvo Ploče 75“. Oni zajedno sa omladincima, učesnicima akcija koje izvodi Klub istraživača „Az bukovica“ u Ljuboviji, predstavljaju kadar za istraživačku organizaciju u Loznici. Konačno formiranje Kluba, u početku kao ogranka valjevskog Društva istraživača, vezano je za sredinu decembra prošle godine. Stalne aktivnosti najbolja su priprema za Osnivačku skupštinu koja je o-

držana 28. marta. Tada Klub istraživača u Loznici dobija ime velikana jugoslovenske nauke, Loznicanina Jovana Cvijića.

U Klubu trenutno aktivno radi preko pedeset mladića i devojaka, učenika lozničkih srednjih škola, uključeni u rad geološke, biološke i grupe za program „ishrana u prirodi“. U toku su pripreme za osnivanje etnološke, turističke i astronomske grupe. Još uvek najveći problem za uspešan rad predstavlja nedostatak prostorija za okupljanje, kabinete i čuvanje dokumentacije koje je iz dana u dan sve više. No, nadamo se da će i to ubrzo rešiti!

Pred lozničkim istraživačima nalaze se ozbiljni zadaci, akcija „Juli 76“ svakako je na prvom mestu. Uvereni smo da će ih ostvariti i tako još jednom potvrditi da Titova omladina, pravilno usmerena i organizovana može savladati i najteže prepreke!

B. V.

Predsedništvo Jugoslovenskog saveza za zaštitu i unapređenje čovekove sredine

Prihvaćen samoupravni
sporazum

Predrag Petrović, član Društva istraživača iz Valjeva prisustvovao je sednici Predsedništva Jugoslovenskog saveza za zaštitu i unapređenje čovekove sredine, održanoj u Beogradu 25. VI. Sednicom je predsestavio Dr Aleš Bebler, predsednik Saveza.

Predsedništvo je podržalo sve programe radnih akcija kao značajan doprinos na planu zaštite i unapređenja čovekove sredine. Posebno je istaknut značaj Omladinske istraživačke akcije „Juli 76“ koja je programom vezana za zaštitu i unapređenje čovekove sredine. Stav Predsedništva je da se ovoj akciji pruži puna društveno-politička podrška i materijalno-financijska pomoć. Odlučeno je da jedan broj članova Predsedništva poseti akciju i održa tom prilikom prigodna predavanja iz oblasti rada Saveza. Takođe je odlučeno da se za realizaciju EOIA „Gradac 76“ dodeli novčana pomoć od 20000.—

dinara, a prihvaćen je Samoupravni sporazum o organizovanju OIA „Juli 76“. Savez će preko svoje propagandne službe obezbediti izvesnu količinu propagandnog materijala i literature.

Vredno je istaći da su, posle podnete informacije o OIA „Juli 76“, delegati iz SR Slovenije, SR Bosne i Hercegovine i SR Hrvatske pokazali veliko interesovanje za pokret istraživača i izrazili da se ovaj pokret proširi u sva mesta Jugoslavije.

Filmom o učešću mladih na programu zaštite i unapređenja čovekove sredine kroz ORA biće obuhvaćena EOIA „Gradac 76“ i OIA „Juli 76“ u celini.

Na predsedništvu je vođena i diskusija o potrebi i mogućnostima formiranja Interesnih zajednica za zaštitu i unapređenje čovekove sredine na nivou SO, regiona, republike i federacije.

Turistička istraživanja

Rekavica

Na severoistočnoj padini Malog Povlena, na putu koji od Mravinjaca vodi ka Dijavici, na 980 metara nadmorske visine, nalazi se Rekavica. Izuzev proplanaka na kome se nalazi mala kućica pokrivena šindrom i rasadnik četinarica, okolina je obrasla bukovom šumom. Mestimično ima i mladih četinarica. Mogu se još videti jasen i poneka breza.

Do Rekavice put vodi skoro horizontalno, sa veoma malo uspona i padova prilagođavajući se potpuno konfiguraciji terena. Oko 1950. godine ovom trasom kremla se šumska željeznica do Dijavice, postavljena radi lakšeg prevoza drvene građe. Sadašnje stanje puta do Rekavice dozvoljava kretanje samo zaprežnim kolima i terenskim vozilima a u svom periodu i kamionima.

Delovanje bujica i nebriga nadležnih za održavanje puta doveli su do toga da je on sada presecen na nekoliko mesta manjim potocima. Nekoliko mostića nalazi se u takvom stanju da je samo pitanje dana kada će se provoliti! Deo puta koji vodi kroz šumu, sa uskim pojasom iznad i ispod njega, sve u svemu oko 400 metara, izvanredno je zaštićen od naleta vetra koji duva sa severa. Južni vetar pak osetno gubi snagu i zbog prirodne bari-

jere Malog Povlena čije se strane pod velikim nagibom dižu iznad puta, i zbog bukove šume.

Sasvim druga situacija je kod samog rasadnika koji leži na zaravnjenoj vododerini dva potoka koji teku ka severu. Stoga je taj deo terena, zbog nepostojanja prirodnih prepreka izložen delovanju severnih vetrova. Slično stanje je i u okolini dela puta od mesta gde se odvaja put za Dijavicu od puta Mravinjaci — Bele vode pa do početka šume. Ovaj deo terena potpuno je otvoren ka severu a delimično zaštićen od naleta južnog vetra jer ga zaklanjaju niži delovi Malog Povlena.

Posmatranja i registracija izvora na ovom terenu nisu izvršena. Međutim, može se pretpostaviti na osnovu postojanja nekoliko manjih potoka koji presecaju celu padinu od Mravinjaca do Rekavice, da je ovaj teren veoma bogat izvorskom vodom za koju se sa sigurnošću može tvrditi da je dobrog kvaliteta uzimajući u obzir visinu terena i nemogućnost bilo kakvih zagađivanja.

Rekavica je nenaseljena, obiluje šumom pa tu žive mnoge divlje životinje. Najbrojnije su: divlje svinje, lisice, kune, srne, srnđaci, zečevi. Predstavnicima ptica su: slavuj, kreja, drozd i jastreb. Ponekad ovuda prođu i medvedi, uglavnom u toku leta.

Na osnovu svega do sada izrečenog o Rekavici, može se reći da ovaj teren, naročito njegov uski

Iz dnevnika ...

Carini u pohode

Zeledi da izbegnemo gradsku vrevu pred Prvomajske praznike, odlucismo da tri dana provedemo kao gosti turističke grupe, na akciji u brdima Rožnja.

Subota pre podne zatekla nas je pred školom u Carini gde su naši domaćini odseli. Srdačno dočekani od ondašnjeg poslužitelja Milana i dežurnog. Srbe, sklonismo se od kiše koja nas je pratila od Valsjeva. Konačari koji su stigli dan ranije, preuredili su dve učionice u „spavaonicu“ i prostoriju za dnevni boravak. Na dobro naloženoj peći stajao je lonac pun vode donesene sa obližnje pumpe, jer je bager, koji je tuda prekopavao put, „slučajno zakačio“ vodovodnu cev i tako napravio probleme istraživačima.

Dragan Marić

PČELARSTVO

Vrškara i vreme

Kažu da je pčelarstvo staro k'o i čovek. Na zidovima pećina ostali su, tu i tamo, tragovi o razvoju „najslađe“, privredne grane. Usavršavan je način pčelarenja. Kroz vekove smenjivali su se raznoliki tipovi košnica: od običnog šupljeg stabla do današnjih savremenih „sandučara“. Ipak, starine su se održale do današnjih dana!

U selima valjevskog kraja, naročito onim priputnim, planinskim, pčelari se još nisu odrekli vrškara — košnica ispletjenih prućem ili pavitinom i oblepljenim balegom. Pčelarenje ovim košnicama ne zahteva veći trud, ali ni prinosi nisu bogzna koliki tek da podmire potrebe jednog domaćinstva.

Drvena vrškara poprimila je neka obeležja industrijske epohe. Umesto zaštitne „kape“ od bujadi sada se stavlja najlon, terpapier... Novo. Veštačko. Ili pak kombinovano bujad i terpapier.

P. P.

Čoveče, ne ljuti se

* Pošao Vlaja da obiđe „Ishranu“ motorom. Donekle, nosio motor njega, odnekle išli uporedo, a pred kraj Vlaja uprtio motor na leđa!

Sad neki zlobnici vršljaju po Klubu i izjavljuju: „Stazna Vlaja šta je motor? Uprti pa nosi“!

* Od kako je Mira Popov napustila grupu, broj ekološka se drastično smanjio za jednu četvrtinu! Sada umesto četiri, imamo tri ekologa.

* Mnogi se čudom čude kad čuju da su biolozi zabranili večerje, zatim igrali lopte u dva po ponoći, pa igrali kolo na terenu. I ja sam se čudio dok nisam čuo da se selo u kom' su bili, zove Šljivovo.

* E, pa ajd' živeli!

* Od našeg specijalnog izveštaja za inokosne organe saznajemo da je posle majske akcije i sličnih kola igranih svuda i u svako vreme, biološka grupa funkciju „vođa“ grupe zamenu la titulom „kolovođa“. Očekuje se da će kolovođa znati da „i za pojas zadene“!

VREMEPLOV

Bife „Kod poskoka“

Piše
Aćim Aleksić

1971. godine, kao skroman doprinos jubilarnoj proslavi oslobođenja grada, tadašnji Klub mladih istraživača „Vladimir Mandić-Manda“ i svi njegovi članovi obavezali su se da za mesec i po dana izgrade objekat namenjen omladini Valjeva.

Mesto je već bilo određeno u blizini korzoa, na platou između dva Suda! Na velikom prostoru potrebno je bilo podići od drvene građe: letnju pozornicu 10 x 7 m, dva izložbena paviljona sa prostorom od 20 m namenjen isključivo za izlaganje istraživačkih radova mladih slikara, vajara, fotoamatera, i zgradu u obliku planinskog katuna koju smo mi iz milošte nazvali, Bife „Kod poskoka“!

Idejno rešenje za čitav objekat dao je valjevac, Slobodan Jeftić — Pulika, akademski slikar. Radove, stručne i fizi-

ke, izvodile su sve grupe Kluba.

Ne mogu a da ne pomenem veliko zalaganje Vladislava R. Nedeljkovića koji je svo vreme gradnje dosta radio. Izvesno vreme je spavao na gradilištu, u šatoru razapetom na već urađenoj pozornici. Poslednje sedmice pred svečano otvaranje radilo se ponajviše. Foto-služba i Služba za informisanje posebno su zapele jer, trebalo je uraditi preko dve stotine fotografija, kako bi se uz preparate — biološke, etnografske i geološke grupe — posetiocima objekta pružila mogućnost da sagledaju i upoznaju rad mladih istraživača.

Po završetku radova, u subotu 14. septembra 1971. godine, „ishrana“ je po prvi put pripremila javnu degustaciju hrane pripremljene od jestivog divljeg bilja i životinja, prikupljenih nedelju dana ra-

nije. U ostavi Bifea moglo se naći: 20 zmija, dve stotine zabljih bataka, 10 veverica, 20 puhova, 3 fazana, 8 kreja, 2 čavke, 11 divljih golubova, 4 kg. uređenih puževa, 17 kornjača i preko 20 kg. jestivog divljeg bilja — povrtnarskog i začinskog.

Prvi značajan gost u objektu bio je Petar Kralj, glumac Ateljea 212, koji je te večeri govorio delove iz monodrame „Živeo život Tola Manojlović“. Po završetku predstave, svi prisutni, a bilo ih je preko hiljadu, imali su priliku da probaju „divlja“ jela. Jelovnik beše ovakav:

- čaj od borovih iglica i majčine dušice
- gulaš od puževa
- gulaš od kornjača
- prženi i pečeni žablji bataci
- šnicle od zelja
- čorba od divljih golubova

- pečeni puhovi i veverice
- supa od fazana
- pohovano meso fazansko
- salata od zečje soce i maslačka

O izvanrednom ukusu spravljene hrane najbolje govori „Knjiga utisaka“ u kojoj se nalaze mnoge pohvale upućene grupi i kuvarima: Branku Rakiću-Prći, Zoranu „Dugonji“ i Aćimu Aleksiću. Sutradan su posetiocima ponovljeni isti specijaliteti. U nedelju, 15. septembra, po završetku svečanosti otvaranja spomenika Dragoslavu Dudiću na Titovom trgu u posetu objektu došli su drugovi: Dragoslav Marković, predsednik Skupštine SR Srbije, Aleksandar Bakočević, Desimir Maksimović, predsednik SO Valjevo, i drugi ugledni gosti. Razgledali su izložbu i posetili Bife gde su probali jela od sirovina iz prirode.

Sarađujte

u

„Istraživaču“

IZDAJE: Društvo istraživača „Vladimir Mandić — Manda“ — Valjevo
Za potrebe Omladinske istraživačke akcije „Juli 76“

UREĐUJE

Redakcijski kolegijum:

Gorica Miljević, Predrag Petrović, Miroslav Jeremić, Boško Đoković, Ivica Mitić, Branko Vičentijević, Zoran Jovanović.

Glavni i odgovorni urednik:

Zoran Jovanović

Sekretarica redakcije:
Zorica Joksimović

Adresa redakcije:

Birčaninova 68, Poštanski fah 40
14000 VALJEVO

Telefon: (014) 21-511

Štampa: Grafičko-izdavačko preduzeće „Milić Rakić“, Valjevo
Ljubostinjska 12, Tel. 22-261